

10A

č. 24/75
18.1.

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Bratislava, Kocelova 17

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 1972

Prerokované na schôdzi Ústavnej rady dňa 11.VII.1972
a na plenárnej schôdzke ústavu dňa 20.XII.1972

Spracované podľa Smerníc Predsedníctva SAV č. 8/1972

I. ORGANIZAČNÉ ČLENENIE PRACOVISKA A KVALIFIKAČNÁ ŠTRUKTÚRA PRACOVISKA

1. Organizačné členenie pracoviska
 - a/ Oddelenie všeobecnej psychológie -
vedúci PhDr. Ivan Šípoš, CSc. - 5 pracovníkov
 - b/ Oddelenie inžinierskej psychológie -
vedúci PhDr. Jozef Daniel, CSc. - 8 pracovníkov
 - c/ Oddelenie psychofyziológie -
vedúci PhDr. Anton Uherík, CSc. - 6 pracovníkov
 - d/ Oddelenie psychológie osobnosti -
vedúci PhDr. Danián Kováč, DrSc. - 6 pracovníkov
 - e/ Úsek spolupracujúcich zložiek -
vedúci PhDr. Michal Stríženeč, CSc. - 6 pracovníkov
2. Plánovaný počet pracovníkov na bežný rok: 30, 75
3. Skutočný stav pracovníkov k 31.12.1972: 31
4. Celkový počet vedeckých pracovníkov: 8 z toho 1 DrSc. a 7 CSc.
5. Celkový počet ostatných pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním: 11
6. Riadiaci správny aparát ústav nemá
7. Spolupráca vedenia pracoviska so ZO KSS a DV ROH

Všetci straníci z ústavu sú členmi ústavnej rady a zúčastňujú sa na jej rokovaní. Ústav je tiež primerane zastúpený vo výbore ZO KSS, ktorý podľa potreby prerokovával /aj na plenárkach/ zásadné problémy ústavu. Vedenie ústavu spolupracovalo s DV ROH pri riešení personálnych, platových a iných záležitostí zamestnancov, pričom sa vychádzalo z platných smerníc a pracovného poriadku ÚEP SAV.

II. OPATRENIA KU SPLNENIU UZÁVEROV XIV. ZJAZDU KSČ

Hlavným vodítkom činnosti ústavu je rozpracovanie uznesení XXX. valného zhromaždenia SAV na podmienky ústavu. Na úseku ideologickej činnosti sa dosiahlo podstatné zvýšenie celkovej spoločenskej zaangažovanosti pracovníkov ako aj prehĺbenie ideologickej práce vo vnútri ústavu /ideologicky prieborné filozoficko-metodologické semináre, lektorská činnosť v KSS, časté vystupovanie v komunikačných prostriedkoch, účasť 6 nestraníkov na RSŠ a odborárske vzdelávanie/. Na úseku vedecko-organizačnom došlo k výraznaniu pomoci vysokým školám /pedagogická činnosť/ a k narastaniu expertíznej činnosti pre výrobné podniky a rezortné inštitúcie. Na úseku medzinárodnej spolupráce možno zasadiť medzinárodnú redakčnú radu STUDIA PSYCHOLOGICA považovať za medzník v integrácii periodickej edičnej činnosti psychológov krajín socialistického tábora.

Ďalšie úlohy, ako nadviazanie konkrétnej výskumnej spolupráce so sesterskými ústavmi Akadémií, zlepšenie výskumných a pracovných podmienok na pracovisku, vyčlenenie istej kapacity pre riešenie naliehavých úloh praxe ako aj prijímanie nových členov do strany sú priebežného charakteru a riešia sa podľa naliehavosti a konkrétnych možností.

III. PLNENIE PLÁNU VÝSKUMNÝCH PRÁČ A VÝSLEDKY VEDECKO-ORGANIZAČNEJ ČINNOSTI.

1a/ Stručný prehľad o úlohách štátneho plánu bádateľského výskumu
VI-7-3/4 - Vplyv prostredia na psychofyziologické regulačné funkcie organizmu. Zodpovedný riešiteľ: A.Uherík + 5 pracovníkov.

Uskutočnil sa výskum s osobami trénovanými v schopnosti regulovať vlastný aktivačný stav. Cieľom experimentov bolo skúmať vplyv druhov úlohových situácií /prostredia/ na BRK v troch subjektom navodených aktivačných úrovniach /neutrálne, relaxované a mobilizované/. Zistené údaje naznačujú, že autoregulačný mechanizmus je účinnejší v smere znižovania aktivácie než v smere zvyšovania a to iba v podmienkach, ktoré nekladú nároky na vyššie kognitívne funkcie.

VII-2-3/10 - Korelácia niektorých fyziologických, endokrinných a psychických procesov jedinca v záťažových situáciách/ Psychologická časť/. Zodpovedný riešiteľ: J. Daniel a 4 pracovníci.

V terénnom výskume u parašutistov sa údaje endokrinologického a psychologického prístupu spracovali faktorovou analýzou; zistilo sa, že tréňovanosť dáva do pozadia humorálne a vyzdvihuje psychické ukazovatele v danej záťažovej situácii.

V laboratórnom experimente sa overila asociačná metóda spojená s registráciou fyziologických mechanizmov ako validná pre zistenie emotívnej stability, čo podporujú aj výsledky z praxe /záchranská čata v n.p. Sloznaft/.

VII-2-5/6 - Vplyv laterálnej preferencie na správanie.
Zodpovedný riešiteľ: D. Kováč a 5 pracovníci.

Na základe vyšetrenia ďalších 1.400 osôb a retestácie sa vylepšila metóda na získanie orientácie v laterálno-preferenčných vzťahoch u človeka. Zistilo sa, že aj ďalšia patologická skupina - anxiózní neurotici sa vyznačujú radom laterálno-preferenčných osobitostí. Meranie rozumovej úrovne u výberu 631 osôb poukázalo na jej priamu súvislosť s optimálnymi a neoptimálnymi laterálnymi vzťahmi. U výberu športovcov sa ukázali laterálne najvyhranejšími tí, ktorí vykonávajú svoju činnosť bilaterálne /volejbalisti/.

VII-2-5/11 - Pamäť ako premenná pri experimentálnom sledovaní rôznych parametrov správania. Zodpovedný riešiteľ: I. Šípoš a 4 pracovníci.

Uskutočnilo sa viacero experimentov a aj školský terénny výskum s krátkodobou pamäťou v jej závislostiach od zmyslovej modalít, typu CNS, veku ako aj samotnej úlohy. Zistilo sa, že citlivosť zmyslovej modalít nesúvisí s preferenciou krátkodobého skladu. Biodromálny výskum 5 až 80 ročných /celkove 500 subjektov/ s reprodukciou plošných figúr ukázal, že táto funkcia prudko stúpa do obdobia dospievania a po relatívnom ustálení klesá u starých ľudí na úroveň predškolského veku. Aplikovala sa teória detekcie signálov na znovu-

poznanie slov, čo umožnilo vymedziť jeho charakteristiky vo forme izomemorických kriviek.

VIII-1-4/6 - Psychologické aspekty systému človek-počítač.

Zodpovedný riešiteľ: M.Stríženeč a 2 pracovníci.

Uskutočnili sa výskumy s výbermi operátorov počítačov, kde sa vychádzalo z časovej snímky ich činnosti. Psychodiagnostické šetrenie vyústilo do návrhu batérie meraní určených pre výber do tejto profesie. Okrem toho sa uskutočnilo s výberom 83 programátorov špecifické psychodiagnostické vyšetrenie v ktorom sa sprístupnili pre naše podmienky málo dostupné zahraničné metódy. Sledovali sa tiež sociálno-psychologické aspekty u ďalšej profesie - u dierovačiek, kde do popredia vystúpila súdržnosť skupiny.

b/ -

c/ -

d/ Kladné a záporné výsledky v tomto roku

Systematická práca vo viacerých čiastkových úlohách prináša stále viac nových faktografických poznatkov a hlbší pohľad na riešenie problematiku. Nemožno sa však uspokojiť s tým, že vo väčšine úloh ide o riešenie takých problémov, kde vystupujeme len ako spolupracujúca disciplína.

e/ Predpokladaný prínos

Vzhľadom na už spomenutú skutočnosť, že v ústave riešené úlohy tvoria súčasť hlavných úloh, riadených inými pracoviskami, ich prínos môžeme za daného stavu posúdiť iba z čiastkového pohľadu. No zodpovedne možno prehlásiť, že riešime aktuálne problémy ľudského činiteľa predovšetkým v kontexte pracovnej činnosti človeka, ktoré vyplývajú z požiadaviek kladených uzneseniami najvyšších státnych orgánov.

2. -

3. -

4. Správa o ostatnej vedeckej a vedeckoorganizačnej činnosti

Traja funkcionári sa účinne podielali na vypracovaní prognóz vývoja psychologických vied v ČSSR a to najmä pre všeobecnú psychológiu a psychológiu práce.

Pokračovalo sa v riešení úlohy tematickej spolupráce s Psychologickým ústavom RAPSV "Analýza práce operátora pri riadiacom pulte".

Pracovisko usporiadalo dve závažné medzinárodné podujatia.

IV.2. Publikačná a edičná činnosť pracoviska

a/ -

b/ - vedecké práce uverejnené v časopisoch

ARBET, L., Subjektívne údaje o laterálnej preferencii a ich vzťah k osobnostným charakteristikám pubescentov. Správy ÚEP SAV, 1972, č.145

ÁROCHOVÁ, O., Identifikácia rotovaných figúr u detí. Správy ÚEP SAV, 1972, č.148

ÁROCHOVÁ, O., Halmiová, O., Potašová, A., Krátkodobá pamäť u detí. I. Vplyv senzorickej modalít. Správy ÚEP SAV, 1972, č.128

ÁROCHOVÁ, O., Potašová, A., Halmiová, O., Hľadacie správanie u 8-9 ročných detí. Psychol. a patopsychol. dieťaťa, 1972, č.4

BÍRO, V., Osobnostné charakteristiky a intraindividuálna schéma bioelektrickej reaktivity kože. Správy ÚEP SAV, 1972, č.140

BROŽOVÁ, V., Vedúci pracovníci a motivačné činitele v ich pracovnej činnosti. ÚV SAKS - Zborník prác zo seminára "Zásady práce s ľuďmi v pracovnom procese", Piešťany, 1972, 67-79

BROŽOVÁ, V., Výsledky predbežného overovania metodiky výberu pre profesiu operátora počítača. Správy ÚEP SAV, 1972, č.136

BROŽOVÁ, V., Droppová, Z., Sociometrická analýza vo vybraných oddeleniach výpočtového strediska. Správy ÚEP SAV, 1972, č.146

- DANIEL, J., Novel variants of the Interference Test. *Activ.Nerv. Sup.*, 14, 1, 1972, 59-61
- DANIEL, J., Perceptual Conflict as Test of Mental Load and its Correlates. In: *Abstract Guide of XXth Inter.Congr.of. Psychol.*, 1972, Tokyo, 351
- DANIEL, J., Psichologičeskij analiz dejatelnosti operatora v avtomatizirovanom proizvodstve. In: *Metodičeskije problemy ergonomiky*, Moskva 1972, 150-151
- DANIEL, J., Perceptual Conflict as Test of Mental Load Personality. *Studia psychol.* XIV, 1972, 3, 237-238
- DANIEL, J., P.Režucha, J.Škodáčová, Adaptovanosť pokusnej osoby na prostredie ako experimentálna premenná. *Čsl.psychol.* XVI, 1972, 4-5, 478-480
- DROPOVÁ, Z., K problému rozhodovania v ľudskej CNS. Zborník 4.sympózia Slov.kybernetickej spoločnosti "Kybernetické aspekty informácie a modelovania", Ražské Teplice, september 1972, 212-216
- FARKAŠ, G., Počítače v psychologickom výskume: Hromadné spracovanie údajov. *Správy ÚEP SAV*, 1972, č.134
- FARKAŠ, G., Analýza bioelektrických systémov počítačom HPG 820. *Správy ÚEP SAV*, 1972, č.147
- FLOREK, P., Spontánna palpebrálna reakcia v predĺženej zrakovej úlohe. *Studia psychol.*, 1972, 4, 313-315
- HALMIOVÁ, O., Zavisimosť rezultatov dostigajemnych ispytujemymi v kratkovremenných zadačach ot sily nervnoj sistemy. *Voprosy psichologii*, 1972
- HALMIOVÁ, O., Uherík, A., A note on the Criteria of Dynamism of the Nervous Processes, *Biological Bases of Individual Behavior*, edited by V.D.Nebylitsyn and J.A.Gray, 236-242

- HALMIOVÁ, O.Árochová, A.Potašová, Search time in positive and negative search. *Studia psychol.*, XIV, 1972,3,235-237
- HALMIOVÁ, O., O.Árochová, A.Potašová, Hľadacia činnosť. *Čsl.psychol.* XVI, 1972, 4-5, 44-45
- HORKOVIČ, G., Lateral preference peculiarities in schizophrenics. *Studia psychol.*, XIV, 1972, 3, 231-244
- HORKOVIČ, G., Na margo spolupráce psychiatra s psychologom. In: L.Kamenčík /red./ *Dieta v strede psychologickéj starostlivosti*, Bratislava, SPN, 1972
- KOSTOLANSKÝ, R., Využitie rating-škály pri posudzovaní sociálneho veku. *Správy ÚEP SAV*, č.132
- KOSTOLANSKÝ, R., K otázke použitia kognitívne psychologických parametrov ako ukazovateľov fyziologického veku: Kognitívna záťaž a starnutie. *Správy ÚEP SAV*, č.143
- KOVÁČ, D., An Insight into Soviet Psychological Methodology Following the 1971 Congress of Soviet Psychologist. *Studia psychol.*, XIV, N.4, 257-266
- KOVÁČ, D., La préférence latérale est-elle associée aux traits de personnalité? *Studia psychol.*, XIV, N.2, 174-179
- KOVÁČ, D., Structure of Fear in Pupils of Various Types of Schools. *Studia psychol.*, XIV, N.1, 90-93
- KOVÁČ, D., Regulatívnoje ponímanie psichičeských funkcií. *Voprosy psihol.*, 1972, 1, 142-145
- KOVÁČ, D., Laterálna preferencia v ručnosti a niektoré školské výkony. Brno, SP FFBU 17, 23-33
- KOVÁČ, D., Peripetie experimentálnej psychológie na Slovensku. In: J.Daniel /red./, *Psychológia pri budovaní socialistickej spoločnosti*, Bratislava, Vyd.SAV, 1972, 23-27
- KOVÁČ, D., Psychologické problémy s hodnotením nadaných žiakov. In: J.Velikanič /red./, *Problémy hodnotenia a klasifikácie žiakov*. Zborník PdF UKv Trnave, 15, 1972, 133-152

- KOVÁČ, D., L. Arbet, Problems of Measuring Linguistic Abilities with the Aid of Tests. *Studia psychol.*, XIV, N.4, 316-319
- KOVÁČ, D., G. Farkaš, Vplyv sociálneho prostredia na výkon v škrtacom teste. *Psychol. a patopsychol. dieťaťa* 7, 47-56
- KOVÁČ, D., G. Farkaš, Analýza pozornostného výkonu u žiakov z rôznych typov škôl. *Čs. psychol.*, XVI, 4, 5, 456-470
- KOVÁČ, D., Tézny interfunkčného chápania vnímania. Správy ÚEP SAV, 1972, 132 /vyšlo aj v anglickom a poľskom jazyku/
- KOVÁČ, D., Analýza postojov k učiteľskému povolaniu u poslucháčov /mužov/ pedagogických fakúlt. Správy ÚEP SAV, 1972, č. 111
- RUISEL, I., Tapping as an indicator of lateral preference of the lower limb. *Studia psychol.*, XIV, 3, 245-247
- RUISEL, I., Pozornosť v kontexte merania osobnosti. *Čs. psychol.*, XVI, 4-5, 474-475
- RUISEL, I., Metodika pediatálneho tappingu. Správy ÚEP SAV, č. 133
- STRÍŽENEC, M., Psychological approaches to an investigation of man-computer system. *Studia psychol.*, XIV, 1972, 320-323
- STRÍŽENEC, M., Ľudský faktor a počítač. *Psychol. v ekonom. praxi*, 1972, 4
- ŠÍPOŠ, I., Analyse de réponses au cours d'une reconnaissance de mots dans une situation de charge par rapport aux variables grammaticales, de fréquence et subjectives. *Studia psychol.*, XIV, 1972, 80-89
- ŠÍPOŠ, I., Analysis of correct and false responses in word recognition with regard to word frequency, word category and subjective response certainty. Abstract Guide of XXth ICP, August 1972, Tokyo, 399
- ŠÍPOŠ, I., Response time to verbal and graphic equivalents of terms in normal and deaf-mute children. *Studia psychol.*, XIV, 1972, 227-234

- ŠÍPOŠ, I., Možnosti sociálnej psychológie pri práci s ľuďmi. In: Psychológia práce pre THP, Práca, Bratislava, 1972, 71-97
- ŠÍPOŠ, I., Osobnosť a práca. In: Psychológia práce pre THP, Práca, Bratislava 1972, 98-110
- ŠÍPOŠ, I., Š. Graca, Izomemorické krivky pri znovuzpoznaní slov v troch variantoch záťaže. Správy ÚEP SAV, 1972, č. 135
- ŠŤAVA, E., Porovnanie činností operátorov počítačov MINSK 22 a CDC 3300. Správy ÚEP SAV 1972, č. 137
- ŠTUKOVSKÁ, M., Generation of random number sequences by psychologists. *Studia psychol.*, XIV, 1972, 3, 248-253
- ŠTUKOVSKÁ, M., R. Štukovský, Štatistické skúmanie biorytmov a tzv. "kondiciogram". *Informácie Slovenskej demografickej a štatistickej spoločnosti*, 1972, V, 1, 2, 7-21
- UHERÍK, A., Bioelectrical skin reactivity under conditions of climatic treatment. *Studia psychol.*, XIV, 1972, 2, 167-172
- UHERÍK, A., Metodologické problémy skúmania osobnosti nepočujúceho dieťaťa. *Paedagogica specialis III*, Zborník Filozofickej fakulty UK, Bratislava, 1972
- UHERÍK, A., Metodologičeskije problemy izučeniija svojstv ličnosti v psihofiziologičeskom eksperimente. *Voprosy psihol.*, 1972
- VALTER, V., Just noticeable differences and their exact expression by the quantum psychophysical equation. In: *Proceedings of the XXth International Congress of Psychology, Tokyo, 1972*

c/ Odborno-popularizačné práce: 16 článkov, 22 rozhlasových relácií a 3 televízne relácie.

IV. UPLATNENIE VÝSLEDKOV VEDECKO-VÝSKUMNEJ PRÁCE

1. Realizácia a výsledky výskumu

Pri riešení čiastkových úloh bádateľského programu máme za sebou len dvojročné obdobie, z čoho vyplývajú aj isté obmedzené možnosti využitia výsledkov. Tieto spočívajú hlavne v sprístupnení novovyvinutých metód /škály na zistenie preferencie, batériá testov pre výber programátorov, asociatívna metodika pre zisťovanie psychickej záťaže/, o ktoré prejavili záujem aplikované psychologické pracoviská a armáda. Metodika BRK sa realizovala vo Výskumnom ústave lekárskej bioniky.

Jednotlivé čiastkové poznatky ústav pohotovo sprístupnil polopublikáciami Správy ÚEP SAV, z ktorých toho roku vyšlo 26 čísiel v 130 exemplároch /náklad je rozobratý/.

2. Pozri str. 5 - 9.

3. -

4. -

5a Aktívna účasť na konferenciách v zahraničí

Daniel, J., Psychologičeskij analiz dejatelnosti operatora; /I.konferencia špecialistov v ergonómii RVHP, Moskva, 26.júla - 2.augusta 1972/

Kováč, D., Was kann die Lateralpräferenz noch indizieren?; /3.Kongress der Gesellschaft für Psychologie der DDR, Erfurt, 15-17. marec 1972/

Kováč, D., Experimental Approach to Mental Regulation in Learning; /Meeting UNESCO "Recent advances in learning psychology", Frascati, 25-30. september 1972/

Šípoš, I., Analysis of correct and false responses in word recognition; /XY. kongres Medzinárodnej únie vedeckej psychológie, Tokyo, 16 august 1972/

5b Aktívna účasť na konferenciách v ČSSR

- Brožová, V., Overovanie metodiky výberu pre profesiu operátora počítača. /Referát na schôdzke SPS v Banskej Bystrici, 1972/
- Brožová, V., Vedúci pracovníci a motivačné činitele v ich pracovnej činnosti. /Referát na seminári "Zásady práce s ľuďmi v pracovnom procese", Piešťany/
- Daniel, J., Psychologická analýza práce operátora. /Symposium o analýze práce operátora, Smolenice/
- Daniel, J., Zameranosť vedeckého pracovníka a jej koreláty. /Schôdza SPS, Banská Bystrica - spoluautor/
- Daniel, J., Človek v technickom a sociálnom prostredí. /Seminár o problémoch prognostiky, Čhtelnica/
- Daniel, J., Profesionálna orientácia a prognostické úvahy o práci. /II. celoštátna konferencia o profesionálnom poradenstve, Smolenice/
- Daniel, J., Correlation of some psychical and endocrinological indicators in the human. /Medzinárodný seminár o nových výskumoch v endokrinológii, Smolenice - spoluautor/
- Daniel, J., Výkonová krivka v interfunkčnom subteste a jej využitie. /Vedecká konferencia pri príležitosti 80. narodenín akad. V. Čhmelára, Brno/
- Daniel, J., Využitie psychologických poznatkov v strojárstve. /V. symposium o ved. organ. práce, Brno/
- Daniel, J., Referát o súčasných trendoch v ergonómii. /Seminár Slovenského komitétu pre vedecké riadenie, Košice/
- Daniel, J., Ergonómia v štátoch RVFP. /Schôdza Západoslovenskej oblastnej skupiny SPS, Bratislava/
- Droppová, Z., K problému rozhodovania v ľudskej CNS. /4. symposium Slovenskej kybernetickej spoločnosti, Bejecké Teplice/

- Florek, H., Problémy zrakovej únavy. /Sympózium o analýze práce operátora, Smolenice/
- Horkovič, G., Lateral^{no} preferenčné zvláštnosti u schizofrenikov. /Spoločnosť pre štúdium VNČ, Bratislava/
- Kostolanský, R., Činnosť operátora a vek. /Sympózium o analýze práce operátora, Smolenice/
- Kováč, D., Človek a vedecko-technická revolúcia. /Sympózium o analýze práce operátora, Smolenice/
- Kováč, D., Test a experiment v psychológii. /Medzinárodná porada expertov zo socialistických krajín o využívaní psychodiagnostických a didaktických testov, Bratislava - Harmónia/
- Kováč, D., Laterálna preferencia ako svetový interdisciplinárny problém. /Spoločnosť pre štúdium VNČ, Bratislava/
- Kováč, D., K psychologickému profilu viacjazyčného jedinca. /Konferencia o psychologických základoch vyučovania cudzích jazykov, Bratislava/
- Kováč, D., Metodické problémy v psychológii. /Vedecké sympózium pracovníkov katedier psychológie pedagogických fakúlt na Slovensku, Čaradice/
- Kováč, D., Laterálna preferencia ako experimentálna premenná. /Slávnostná konferencia na počesť 80.narodenín akad.V. Chmelařa, Brno/
- Kováč, D., Psychodiagnostické prístupy v doprave: skúsenosti s výberom vodičov cisternových áut. /Konferencia s medzinárodnou účasťou "Využitie psychológie práce v chemickom priemysle", Bratislava/
- Kováč, D., Problém metodickej integrácie v psychológii. /Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV, Bratislava/
- Ruisel, I., Odraz športovej činnosti vo sfére emočnej lability. /Spoločenské aspekty zdatnosti a telesnej aktivity, Olomouc/

- Stríženec, M., Porovnanie nárokov na operátora pri rôznych typoch počítačov. /Zasadnutie SPS, Banská Bystrica/
- Stríženec, M., Človek a počítač. /Kybernetická konferencia, Praha/
- Stríženec, M., Inžinierska psychológia a údržba. /Seminár VTS, Bratislava/
- Stríženec, M., Základné súvislosti úrazovosti a údajov o pracovníkoch. /Medzinárodná konferencia o bezpečnosti práce v chemickom priemysle, Mariánské Lázně/
- Stríženec, M., Výskum operátora v chemickom priemysle. /Konferencia "Využitie psychológie práce v chemickom priemysle, Bratislava/
- Šípoš, I., Empirické prístupy ku výskumu reči. /Klub moderných filológov pri UJEP, Brno/
- Šípoš, I., Vigilancia u operátorov. /Sympóziu o analýze práce operátora s medzinárodnou účasťou, Smolenice/
- Šípoš, I., Znovupoznanie slov pri záťaži u profesionálnych šoférov. /Schôdza SPS, Banská Bystrica/
- Šípoš, I., Psychológia a verbálne prejavy človeka. /Konferencia o psychologických základoch vyučovania cudzích jazykov, Bratislava/
- Šípoš, I., XX. medzinárodný kongres IUPS. /Západoslov.oblastná skupina SPS, Bratislava/
- Šípoš, I., Psychologické aspekty prípravy mladých robotníkov. /Konferencia "Využitie psychológie práce v chemickom priemysle"; Bratislava/

6. Najdôležitejšie ohlasy domáce i zahraničné

Kniha M.Stríženca "Súčasné tendencie v inžinierskej psychológii", Bratislava VSAV, 1971 sa stretla s priaznivým ohlasom v čs. odborných časopisoch.

Publikované štúdie pracovníkov ústavu sa vo zvýšenej miere citujú v prácach nielen československých, ale aj zahraničných psychologov. Počet citácií odhadujeme na 50, v Psychological Abstracts bolo anotované /za druhý polrok 1971 a prvý polrok 1972/ 10 štúdií našich pracovníkov.

7. -

V. SPOLUPRÁCA S INÝMI ORGÁNMI

1. Medzinárodná a vzájomná spolupráca

Jedna čiastková úloha /VII-2-3/10/ sa rieši v úzkej spolupráci s Endokrinologickým ústavom SAV a jedna /VI-7-3/4/ v spolupráci s Ústavom humánnej bioklimatológie.

Okrem toho pokračuje spolupráca s Psychologickým ústavom RA SPV a nadviazanie ďalších je v štádiu schvaľovacích postupov.

2. -

3. Služby a expertízy

a/ Expertíza o psychologických problémoch personalistiky pre predsedu vlády SSR.

b/ -

c/ Vypracovala sa štúdia z psychodiagnostického vyšetrenia vodičov cisternových áut pre Inštitút Slovhémie.

Štúdia o výmene informácie medzi človekom a strojom sa odovzdala Čs.výskumnému ústavu práce/v rámci úlohy riešenej v spolupráci krajín RVHP/. Dve pracovníčky spolupracovali s ÚV Zväzu slovenských žien.

4. Spolupráca s ČSAV a inými ústavmi

Pokračovala spolupráca s Inštitútom pre ďalšie vzdelávanie vedúcich pracovníkov Slovhémie, s Čs. výskumným ústavom práce, s n.p. Slovaft, s Oblastným ústavom hygieny v Bratislave, so ZDŠ pre nepo-

čujúcich v Bratislave, s Výskumným ústavom lekárskej bioniky, Vysokou školou ekonomickou, Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie.

VI. VÝCHOVA VEDECKÝCH PRACOVNÍKOV A SPOLUPRÁCA S VYSOKÝMI ŠKOLAMI

1. Zhodnotenie výchovy vedeckých pracovníkov

V roku 1972 sme prijali jednu pracovníčku na študijný pobyt. Naďalej pokračujú v súlade s plánmi jedna interná ašpirantka a jedna pracovníčka na študijnom pobyte. V štúdiu pokračujú 4 externí ašpiranti, dvom ďalším bola ašpirantúra pre nedodržanie termínov zrušená.

2. Spolupráca s vysokými školami

Na pedagogickej činnosti sa podielali Dr.J.Daniel, CSc., Dr.H.Florek, CSc., Dr.D.Kováč, DrSc., Dr.M.Stríženec, CSc., Dr.I.Šípoš, CSc., Dr.A.Uherík, CSc., G.Farkaš, prom.ped., M.Štukovská, prom.mat.

3. -

4. Skúsenosti s vedeckými pomocnými silami

Na ústave pracovali 4 pomocné vedecké sily. Pracovníci ústavu viedli 11 diplomových prác.

5. -

6. Spolupráca na vedecko-výskumnom úseku

Naďalej pokračovala vedecko-výskumná spolupráca s Katedrou psychológie Pedagogickej fakulty UK pri realizácii výskumných projektov a posudzovaní referátov z nich.

7. Ďalšia vzájomná spolupráca

Na základe revízie časopiseckých fondov boli niektoré - pre ústav menej potrebné - prevedené do vlastníctva knižného iného socialistického sektoru, najmä vysokých škôl.

VII. OCENENIE VEDECKEJ, KULTÚRNO-POLITICKEJ A POPULARIZAČNEJ ČINNOSTI

1. Hlavné kultúrno-politické akcie

V roku viacerých dôležitých jubileí sa pracovníci ústavu aktívne zapájali do rôznych podujatí a akcií v ústave a vo verejnosti. Bohatá činnosť bola najmä v rámci Mesiaca čsl.sovietského priateľstva.

2. Udelenie cien a vyznamenaní

a/ -

b/ -

c/ Odmeny SAV: PhDr.O.Halmiovej, CSc. za prácu "Lenin's Ideas in Contemporary Psychology".

PhDr.M.Strížencovi, CSc. za prácu "Súčasné tendencie v inžinierskej psychológii".

d/ -

e/ -

3. Vedecko-popularizačná činnosť

a/ I.Šípoš bol predsedom sekcie pedagogiky-psychológie pri Mestskom výbore Socialistickej akadémie Slovenska.

b/ J.Daniel je podpredsedom Ergonomickej sekcie SK VR.

c/ Pri ústave je sekretariát Slovenskej psychologickéj spoločnosti, pričom J.Daniel bol jej predsedom a D.Kováč predsedom sekcie všeobecnej psychológie.

VIII. HOSPOJÁRSKA SITUÁCIA

1. -

2. Vybavenosť prístrojmi

Koncom roku 1972 sa pracovisku podarilo získať stolný počítač HP 9820A ako aj 3 tranzistorové čítače, ktoré sa používajú ako snímacie zariadenie bioelektrických hodnôt pre počítač.

3. Priestorová situácia

Napriek maximálnemu úsiliu zo strany pracoviska sa doteraz nevyriešila kritická priestorová situácia, naopak zhoršila sa tým, že časť laboratórnych priestorov slúži iným účelom.

4. Pridelené finančné prostriedky sa čerpali rovnomerne, no ukázalo sa, že plánované prostriedky na cestovné boli nedostačujúce.

5. Vzhľadom na minulé roky boli prostriedky pridelené na odmeny podstatne menšie, čo zabránilo primerane preferovať výkonnejších pracovníkov.

6. Celkove bol rozpočet primerane dotovaný i čerpaný.

7. V rámci pobádacieho fondu sa získala pre SAV čiastka cca 2.500.- Kčs.

IX. ZAHRANIČNÉ STYKY

A. Komentár

1. Celkové zhodnotenie² politick¹é stykov

V porovnaní s minulým rokom sa rozsah zahraničných stykov strojnásobil, no k zvýšeniu došlo len pri prijímaní pracovníkov. Vo všetkých formách stykov sú v prevahe socialistické krajiny, čo sa prejavilo aj v zložení účastníkov našich medzinárodných podujatí.

2. Zhodnotenie vedeckého prínosu zahraničných stykov

Krátkodobé cesty boli zamerané na výmenu poznatkov v rámci tematickej spolupráce, resp. slúžili na nadviazanie spolupráce v ďalších oblastiach.

3. Organizačné zabezpečenie stykov a využívanie ich výsledkov

Cesty boli zo strany SAV dobre zorganizované. Zprávy zo všetkých ciest boli včas rozobrané určeným inštitúciám ako aj ďalším odborným pracoviskám. Výsledky ciest sa uplatňujú pri plnení plánovaných úloh štát. bádateľského programu.

B. Zhodnotenie priebehu a výsledkov podľa teritoriálnych oblastí

1. Stručný štatistický prehľad s komentárom

Traja pracovníci boli vyslaní na krátkodobý pobyt do socialistických krajín. Jeden pracovník bol vyslaný na krátkodobý štúdijný pobyt /reciprocita/ a jeden na konferenciu do kapitalistických krajín.

Na náklady iných inštitúcií bol vyslaný jeden pracovník na konferenciu do NDR ako aj na pozvanie na konferenciu do ZSSR.

Počet prijatých hostí bol 31, z toho 23 zo socialistických krajín /na náklady SAV jeden zo socialistických krajín ako aj 10 hostí medzinárodných podujatí/. V porovnaní s minulým rokom ide o niekoľkonásobné zvýšenie.

2. a/ -

b/ -

c/ V rámci tematickej spolupráce s Psychologickým ústavom RAV /"Analýza práce operátora pri riadiacom pulte"/, došlo k výmene výskumne získaných poznatkov v rámci nami usporiadaného sympózia /zúčastnili sa ho 4 pracovníci partnerského ústavu/ ako aj pri štúdijnej ceste nášho pracovníka do Rumunska.

d/ Ústav pravidelne posiela cudzojazyčné ročenky /v celkovej počte 150 kusov/ ako aj cudzojazyčné reporty popredným pracoviskám základného výskumu na celom svete. Okrem toho pracovníci ústavu, väčšinou na vyžiadanie, publikovali v ZSSR svoje články. Odhadujeme, že na vyžiadanie sa z ústavu rozoslalo do zahraničia cca 300 kusov separátnych výtlačkov prác, vzniknutých v ústave.

Chceme tlmočiť mienku viacerých psychológov zo socialistických štátov, podľa ktorej sa vysoko cení skutočnosť, že zahraniční psychológovia môžu prostredníctvom nášho cudzojazyčného časopisu dostať svoje práce do medzinárodných informačných kanálov.

3. Pracovníci ústavu predniesli referáty na týchto zahraničných podujatiach:

XX. kongres Medzinárodnej únie vedeckej psychológie, Tokyo.

I. Konferencia špecialistov v ergonómii zo socialistických krajín, Moskva.

III. Kongres psychologickej spoločnosti NDR, Erfurt.

Medzinárodná konferencia UNESCO v súčasných pokrokoch psychológie učenia, Frascati.

4. V uplynulom roku navštívili pracovisko aj niektorí poprední odborníci zo socialistických krajín /M. Blakitna, U. Siiman, F. Klix, T. Tomekovič/, s ktorými sa vymenili aktuálne informácie o práve prebiehajúcich výskumoch na ich pracoviskách.

C. Zhodnotenie podujatí so zahraničnou účasťou

Ústav zorganizoval 2 závažné podujatia: Sympóziu "Psychologická analýza práce operátora" s medzinárodnou účasťou a I. poradu medzinárodnej redakčnej rady časopisu STUDIA PSYCHOLOGICA.

1. Sympóziu bolo v istom slova zmysle medzinárodnou oponentúrou v r. 1970 ukončenej tímovej práce oddelenia inžinierskej psychológie, ako aj konfrontáciou dosahovaných výsledkov v celoštátnom a zahraničnom meradle.

Prednesené referáty ako aj diskusné príspevky potvrdili aktuálnosť problematiky analýzy práce, najmä pre využitie psychologických poznatkov v priemysle a v doprave. Ukázalo sa ďalej, že analytické prístupy k činnosti, ktoré tvoria východisko pre prácu psychológa sú ešte nedostatočne metodicky prepracované, aj keď samotné sympóziu ukázalo niektoré nové východiská /algoritmizácia, experimentálne modely, analýza pomocou nových typov dotazníkov a schém/. Značná pozornosť sa venovala tiež problematike rozhodovacích procesov, ktoré tvoria významnú časť práce operátora najmä v automatizovanej výrobe, ako sa na to poukázalo vo viacerých referátoch.

Prednesené i niektoré ďalšie prihlásené referáty výjdu knižne vo forme zborníka vo Vydavateľstve SAV.

Účasť zo zahraničia: Rumunsko - 4, Maďarsko - 3, NDR - 3, Poľsko - 1, Bulharsko - 1, Juhoslávia - 1, NSR - 2, Švédsko - 1.

2. Medzinárodná redakčná rada pozostávajúca z popredných odborníkov zo zahraničia zhodnotila doterajšie ročníky časopisu, rokovala o jeho ďalšej štruktúre ako aj o zvýšení odberu v zahraničí. V protokole,

zverejnenom z tohto rokovania sa konštatuje, že časopis zodpovedá medzinárodnému štandardu a predstavuje pozoruhodný čin v edičnej integrácii psychológov socialistických krajín.

Porady sa zúčastnilo 5 účastníkov /NDR, Poľsko, Maďarsko, Bulharsko, Juhoslávia/.

D. Styky s medzinárodnými organizáciami

- / -

E. Štatistické tabuľky

a/ Socialistické krajiny

Krajina	Vyslanie			Priятие			Celkový objem
	krátko- dobé	dlho- dobé	spolu	krátko- dobé	dlho- dobé	spolu	
N D R	1	-	1	5	-	5	6
Poľsko	1	-	1	1	-	1	2
Rumunsko	1	-	1	6	-	6	7
Z S S R	-	-	-	4	-	4	4
Maďarsko	-	-	-	4	-	4	4
Bulharsko	-	-	-	2	-	2	2
Juhoslávia	-	-	-	1	-	1	1

b/ Kapitalistické krajiny

Francia	1	-	1	1	-	1	2
Japonsko	1	-	1	-	-	-	1
Kanada	-	-	-	1	-	1	1
Taliansko	-	-	-	3	-	3	3
Švédsko	-	-	-	1	-	1	1
N S R	-	-	-	2	-	2	2

c/ Rozvojové krajiny ∅

d/ Menný zoznam pracovníkov, vyslaných do zahraničia

D.Kováč, Poľsko /za rok 1971/
J.Daniel, Rumunsko
V. Valter, N D R
I.Šípoš, Japonsko
O.Árochová, Francúzsko

e/ Menný zoznam prijatých zahraničných hostí

Socialistické krajiny:

M.Blakitna - ZSSR
U.Siiman - ZSSR
A.Svenčickij - ZSSR
I.Luščichuňa - ZSSR
M.Metz - NDR
F.Klix - NDR
J.Rothe - NDR
H.Böttcher - NDR
J.Guthke - NDR
J.Ekěl - Poľsko
V.Bodor - Rumunsko
E.Popescu - Rumunsko
G.Josif - Rumunsko
P.Ene - Rumunsko
G.Cristian - Rumunsko
G.Zachircin - Rumunsko
P.Rókusfálvy - Maďarsko
K.Sipos - Maďarsko
T.Perczel - Maďarsko
J.Ried - Maďarsko
G.Kalušev - Bulharsko
J.Pirjov - Bulharsko
T.Tomekovič - Juhoslávia

Kapitalistické krajiny:

A.Raouf - Kanada
L.Schlegel - Francúzsko
M.Cessa-Bianci - Taliansko
S.Perini - Taliansko
C.Bonfigli - Taliansko
M.Mashour - Švédsko
J.Rutenfranz - NSR
F.Kliment - NSR

X. ZÁVERY K ĎALŠEJ ČINNOSTI PRACOVISKA

1. V uplynulom roku došlo k výraznému oživeniu ideovo-odbornej a politicko-spoločenskej činnosti ústavu. Posilnila sa vedúca úloha strany vytvorením straníckej skupiny, zintenzívnila sa odborná produkcia prispievajúca marxistickej metodológii a zvýraznila sa politicky zaangažovaná publikačná a prednášková činnosť. Jednako sa tu nemožno uspokojovať so skutočnosťou, že túto činnosť nevyvíjajú rovnomerne všetci pracovníci ústavu. Toto sa odstráni vypracovaním plánu spoločenskej zaangažovanosti ústavu.

2. Vzhľadom k predchádzajúcej päťročnici, kedy sa na ústave pracovalo viac-menej monotematicky, v súčasnosti sú kapacity ústavu rozložené v rámci rôznych bádateľských programov, komplexných i hlavných úloh, koordinovaných inými pracoviskami. Je to istá, objektívne vzniknutá nevýhodná okolnosť, ktorú bude treba vyvážiť zintenzívnením podielu všetkých pracovníkov na jednej z týchto úloh. Ide o oblasť krátkodobej pamäti v nadväznosti na aktuálne problémy praxe /výroba, komunikačná činnosť, školstvo/. Vypracoval sa dlhodobý plán spoločného riešenia tejto úlohy, ktorý sa už v najbližšom roku premietne do individuálnych plánov pracovníkov.

3. V uplynulom roku nedošlo aj napriek systematickému tlaku zo strany pracoviska na kompetentné orgány k možnému rozšíreniu priestorov. Navyše zhoršili sa podmienky experimentovania, ktoré aj tak boli nedostačujúce. Vznikla tak objektívna situácia, ktorá sa stáva pomaly limitujúcim faktorom pri adekvátnom plnení úloh ústavu, čo môže ovplyvniť kvalitatívne i kvantitatívne ukazovatele práce.

4. Za relatívne nevyhovujúcich podmienok v ústave, nadobúda na význame organizačná stránka. V r.1972 bol schválený pracovný poriadok ako aj doplnky, ktoré ho špecifikujú. No skúsenosti ukázali, že sa tieto náležitosti nedodržujú, čím vznikajú prietahy a nedorozumenia. V organizačnej činnosti ústavu bude sa musieť principiálne vyvážiť zásada demokratického centralizmu. Hoci funkcionári ústavu budú vo zvýšenej miere dbať na dôsledné dodržiavanie pracovného poriadku, podstatnú nápravu možno dosiahnuť len vtedy, ak všetci pracovníci ústavu budú uvedomele plniť úlohy, vyplývajúce z ich zaradenia. V tomto smere môže aktívne prispieť socialistické súťaženie.

5. Rok 1973 by sa mal stať istým medzníkom v nadviazaní konkrétnej výskumnej spolupráce so zahraničnými partnermi, predovšetkým v rámci Akadémií socialistických krajín. Príležitosťou pre to bude príslušná medzinárodná konferencia, ktorej ideovému a organizačnému zabezpečeniu bude treba venovať maximálnu pouornosť.

V Bratislave dňa 8.XII.1972

Kováč
Dr. Damián Kováč, DrSc.
riaditeľ